

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
Videm - via Vitt. Veneto, 32
Tel. 33-46 - Poštni predal 186
Glavni in odgovorni urednik
VOJMRIR TEDOLDI
Tisk. Missio - Udine - Videm

MATAJUR

GLASILO SLOVENCEV V VIDEJSKI POKRAJINI

N A R O Č N I N A :
Za Italijo: polletna 400 lir -
letna 700 lir - Za inozemstvo:
polletna 700 lir - letna 1200 lir
- Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 3Q.— lir

Leto XIV. - N. 16 (286)

UDINE, 16. September 1963

Izhaja vsakih 15 dni

Vprašanje narodnostnih manjšin v očeh izobraženca

Dr. Gustavo Buratti iz Bielle, izobražen in navdušen proučevalec vprašanj etničnih in jezikovnih narodnostnih manjšin nam je v ljubeznivo pismo, iz katerega zelo radi povzemamo in objavljamo glavne misli, s katerimi se v celoti strinjamo.

«Zelo me zanima vaša prizadevanost, pravi dr. Bonatti. Ne bom se zadrževal z uvodnimi razmišljanji; takoj vam povem, kar mi leži na srcu in za kar menim, da je nujno v cilju pridobitve jezikovnih in kulturnih vrednot vaše dežele.

Najprej moramo žal ugotovljati, da prebivalstvo Furlanske Slovenije ni edina brezpravna in nepriznana jezikovna manjšina ne le v Evropi, ampak tudi in to predvsem v Italiji.

Dejstvo je, da uživajo zaščito pri nas le manjšine v Valle d'Aosta in v provinci Bolzano ter v manj določeni meri slovenska manjšina na Tržaškem in Goriškem.

Naj vas na kratko opozorim na sledeče narodnostne manjšine: prebivalstvo provenčalskih piemontskih dolin s francosko kulturo (vse alpske doline od Vermegnace do Scagne in še posebej doline Valdesi del Pellice, Germanasca in dolina Susa), kjer je francoščina bila nekoč učni jezik po šolah in kulture naploh.

V občinah s prebivalstvom nemške govornice v Grossoney St. Jean, v Grossoney la Trinité in Irsime (Val d'Aosta), v občinah Alagna, Rima in Rimella (Valsecia v Piemontu), Macugnaga in Formazza (pri Novari v Piemontu) se je nemščina uporabljala po šolah in cerkvah še deset let po zedinjenju Italije. Tako tudi v Giazza (planota 13. občin pri Veroni), v Rotzo in Roana (planota 7. občin pri Vicenzi), v Luserni, Fierezzo, Palù, Frassilongo (na Tridentinskem), Sappada pri Bellunu, Timau, Sauris in v Kanalski dolini (na Furlanskem). Isto velja za ladinsko prebivalstvo v Val Fassa (na Tirolskem), Livinallongo in Ampezzano (Bel-

luno). Naj navedemo še Slovence in Srbohrvate iz S. Felice Slavo, Montemitro in Acquaviva Collecroce (Molise), Albance štirih občin iz Molise, osmih občin iz Puglie, ene iz Campanie, šestih iz Basilicate, enaindvajsetih iz Calabrie in petih iz Sicilije v skupnem številu 100.000 ljudi. Iz Albancev Italije sta izšla dva med največjimi albanskimi pesniki (Gerolamo di Rada in Giuseppe Schirò Jr.), ki jih proučujejo v albanskih šolah, čeprav so pozabljeni v rojstnih krajih Italije, kjer nezaščiten albanščina propada. Omeniti moramo tudi Grke iz Puglie (devet občin v provinci Lecce) in Kalabrije (sedem občin v provinci Reggio Calabria) ter Katalane (20000) iz Alghero (Sardinija).

Upoštevač nesmisel upravne razdelitve naj omenimo samo Ladine in Nemce iz Tirolske, ki pripadajo pokrajini s posebnim statutom, katere je bila ustanovlje-

na zaradi zagotovitve manjšinskih pravic Ladinov in Nemcev, ki pa so prešli v popolno pozabljenost, ker so se rodili v provinci Trento in ne v provinci Bolzano.

Nemško prebivalstvo ob meji province Bolzano (Lavregno Proveis, St. Felix) je bilo zaščiteno v nasprotju z drugimi nemškimi tirolskimi občinami (Luserna in Formentel-Mocheni) kot da bi se pravica lastnega jezika odmerjala po kilometrih. Takšnih nesmiselnosti bi lahko navajali v nedogled.

Za sedaj je važno, da te zadeve prikažemo in ugotovimo, da je vprašanje manjšin v Italiji, vprašanje svobode kulture, ob katerem so prizadete razne pokrajine Italije: to je vprašanje, ki se ga mora perspektivno in organično urediti.

Dr. Gustavo Buratti

V DEMOKRATIČNI ŠVICI

Obsodbe vredna zastraševanja Italjanskih delavcev

Po žalostnih dogodkih, do katerih je prišlo pred nekaj meseci v Zapadni Nemčiji nasproti italjanskim delavcem (med katerimi jih je precej iz Beneške Slovenije in Rezijske), ko so v nekaterih javnih lokalih razobesili naslednje napise: «Prepovedan vstop italijanom» — smo upali da ne bo treba več govoriti o drugih podobnih diskriminacijskih dejanjih na škodo naših izseljencev. V resnici pa je zopet prišlo, tokrat od strani Zveznega švicarskega oddelka za sodišče in policijo, do neke zastraševalne, razžaljevalne in obsodbe vredne akcije, ki je prav tako naperjena proti našim delavcem.

Švicarska policija je namreč izdala dva javna razglasa, s katerimi je obvestila javno mnenje o celi vrsti ukrepov, podvzetih proti določenemu številu italijan-

skih delavcev, ki so se izselili v Švico, odnosno proti italijanskim državljanom, katerim očitajo, da so razvili politično delovanje.

V prvem razglasu so navedli imena treh izgnanih izseljencev, iz Kantonov v Berni, Bazeli - Kampagna in Zuerich in prepovedali vstop v Švico drugim petim italijanom, ki prebivajo v inozemstvu. Z drugim razglasom so sporočili, da so izgnali še tri naše izseljence iz Zeneve in Lozane in še štirim italijanom je bilo prepovedano stopiti na švicarsko ozemlje.

Kakšen zakon so prečkali italijanski izseljenci, ki so jih izgnali? Zvezni razglas o tem ne govori, ali dajo samo razumeti, da gre za ljudi, ki naj bi imeli nalogo, da zbirajo prispevke (darove itd.) za volilne namene med italijanskimi izseljenci, ki delajo v Švici; obenem naj bi ti ljudje razširjali propagandni material (tiskovine, plošče z volilnimi govori itd.).

Sicer ni prvič, da postavlja švicarska policija take očitke italijanski emigraciji: zanimivo pri tem je, da policija celo v teh razglasih govori o svobodi izseljencev, ki naj bi imeli možnost, da lahko delajo vse kar hočejo, ker v Švici lahko uveljavljajo svoje politično prepričanje ter so deležni svobode združevanja in zbiranja.

Zdi se kot da bi šlo za besedno igro, da ne rečemo kot bi imeli ljudi «za norca», če se milo izrazimo. Kako je mogoče podvzeti sgoraj omenjene ukrepe in pri tem še govoriti o popolni svobodi na vseh področjih, ki naj bi bili deležni izseljenci? Taka logika švicarskih oblasti je vsekakor čudna in nevarna.

Razumljivo, da je ta ukrep povzročil veliko razburjenje v

PROSLAVA VSTAJE NA PRIMORSKEM

Partizansko srečanje v Cerknem ob 20-letnici vstaje na Primorskem, katere se je udeležilo 20.000 ljudi, med njimi mnogo furlanskih borcev divizije «Garibaldi - Natisone».

ENAJST MILIJONOV LIR NABRANIH ZA SKOPJE

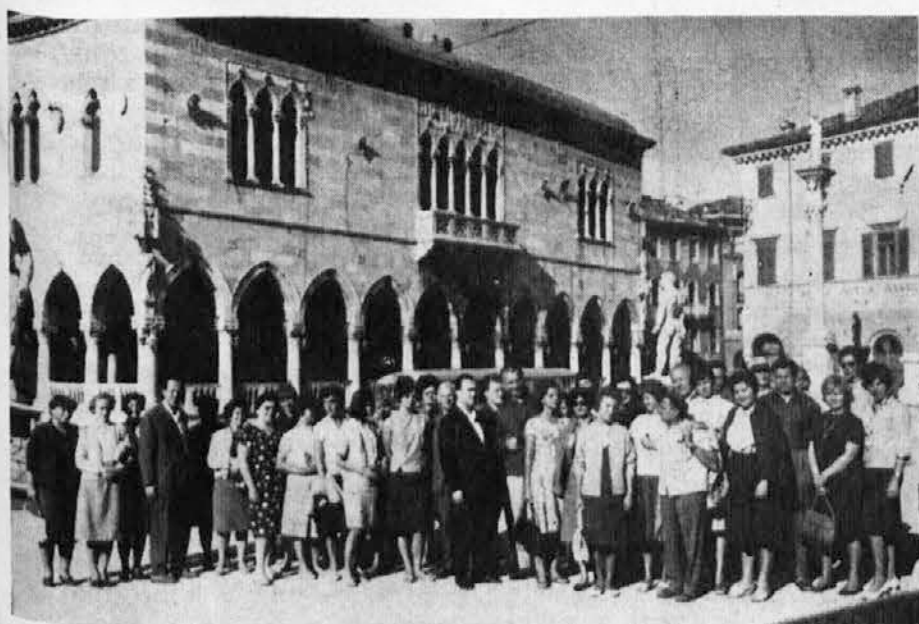
Akcija za nabiranje prispevkov za žrtve potresa v Skopju se je zaključila. Denarni prispevki in darila v blagu, ki so bila zbrana na osrednjem zbirališču Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu so bila izročena predstavnikom RK v Kopru. Nekaj tovarnjakov daril in drugega zdrav-

stvenega materiala so odpeljali neposredno v Skopje. Zaključni znesek v denarju zbranega v treh pokrajinah Videm, Gorica in Trst, je dosegel cifro 11 milijonov 266.740 lir. Spodaj priobčujemo seznam darovalcev iz videmske pokrajine:

Tvrška Badino-Lizzero, Cedad 500, Sfiligoy Milan, Videm 5000, Braidotti Francesco, Cedad 1000, Jurinovich Antonio, Videm 500, Volpe Carlo, Tarcent 3000, Gujoni Pasquale Sovodnje 1000, Rieppi Paolo, Cedad 1000, Kozmina Anton, Videm 2000, Tomasino Luigi, Tipana 500, Coos Silvio, Tipana 500, Feltrin Giovanni, Azzano Decimo 5000, Rupp Jožica, Gorica 525, Sabotting Otello, Cedad 500, Stocco Giuseppe, Tipana 500, Vesel Ana, Tipana 1000, Valente Antonio, Rezijska 2000, Carloni Jožef, Tipana (Viktorša) 2000, Barbarino Arturo, Rezijska 2000, Visintin Attilio, Dolenja Mjersa (Sv. Lenart) 1000, Musnich Anton, Videm 500, Uršič Anton, Videm 5000, Bodigoy Natale, Osnje pri Sv. Lenartu 1000, Fanutti Ercole, Videm (Sartoria «FAERCONTEX») 1000, Tomasino Fortunato, Viktorša (Tipana) 1000, Persič Niko, Videm 2000, Chiaruttini Antonio, Videm 500, N. N. (Tipana) 1500, Linda Alfonso, Reana del Rojale 500, N. N., Videm 5000, Tedoldi Alojz, Luzern (Svica) 2000, Tomasino Virgilio, Brezje (Tipana) 500, Cormons Anita, Platišče (Tipana) 1000, Vazzaz Giovanni, Tipana 500, Vazzaz Leonil-do, Tipana 500, Tomasino Danilo, Krnahta (Tipana) 400.

Comugnero Luigi 10.000, Dr. Alojz Dolhar 5000, Avv. Luigi Peressutti 1000, Moretti Giuseppe 2000, Liva Angelo 1000, Blarmino Primo 2000, Moschitz Tomaž 5000, Faelutti Aldo 1000, Tedoldi Alojz (nabral med izseljenci v Luzernu Svica) 3000, Barbis Antonio (Genova) 2000, Vuanello Giuseppe 200, Noacco Luigi 300, N. N. 300, Noacco Gino 200, Tomasino Guerrino 100, Ronco Otello 500, Berra Isidoro 500, N. N. 200, Tomasino Adelchi 300, Berra Bepo (Ricci) 100, Sabottig Luigi 500, Cuffolo Giovanin 200, Coos Sandrino 1000, Budulig Guerrino 500, Berra Leonardo 100, Noacco Giuseppe (Bepo Sinikič) 1500, Balloch Annina 150, Medvet Bepo 100, Vazzaz Giovanni 100, Vazzaz Virgilio 100, N. N. 300, Vazzaz Luigi (Mok) 200, Bombardier Beniamino 500, Noacco Vincenzo 200, Intihar Marija 700, Fontana Pietro 1000, Filippig Valentin 500, Tomasino Regina 100, N. N. 400, Pascolo Enzo 1000, Fabbriro Ida 500, Fabbriro Eugenio 200, Tosolini Arrigo 500, Berra Giovanni 100, Sinicco Sante 200, Carloni Ileana 1000, Lendaro Giovanni 200, Vizzutti Giuseppe 500, Coos Mario 200, Cuffolo Giuseppe 200, prof. Vittorino Zani 1000, Carrozzeria Artigiana di Florit e Gorsi 1000, Vecchio Armando 2000, Noacco Bruno 500, Bazzar Riko 500, Negro Peter 1000, Beltrame Adriano 3000, Pizzamiglio Alfredo 1000, Cobai Giuseppe 500, Blasutto Giovanni 500, Tomasino Ernesto 1000, Sturma Ferruccio 1000, Sturma Anselmo 1000, Tomasino Ettore 200, Budulic Ivan 200, Cencig Giovanni 100, Cencig Pietro 100, Kudrič Renato 300, Koren Andrej 200, Koren Ivan 350, Kodromaz Roberto 500, Sturma Vincenzo 1000, Michelizza Humbert 500, Sturma Riko 500, Orlando Giuseppe 500, Coos Domenico 1000, Martinz Marija, Kokovo 1000, Battistella Tullio, Videm 1000, dr. Vignato, Cedad 1000, prof. Aldo Cucchi, Bologna 3000, Volarič Albin, Videm 15000, Don Eugen Osnach, Črni vrh 1000, Casač - Arisa, Videm 1000.

MARIBORSKI PROFESORJI NA IZLETU V NAŠIH KRAJIH

Pred nedavnim je obiskala skupina profesorjev iz Maribora naše kraje. Prišli so skozi Kanalsko dolino in se ustavili tudi v dolini Rezijske, kjer so si ogledali Ravenco, Sv. Jurij in Osojane. Od tu so krenili proti Vidmu, kjer so prenočili, naslednjega dne pa so se odpeljali do Cedadu in Ceplatišče in od tod šli peš do Trémuna, na rojstni kraj Ivana Trinka-Zamejskega in počastili tudi njegov grob. Popoldne so si ogledali znamenito Landarsko jamo. Iz Nadiške doline so šli v Gorico in Oglej, nazadnje pa še v Trst. Povsod so jih naši ljudje tople sprejeli in jih vabili, naj se še povrnejo med nje. Predno so nas zapustili so se v Vidmu tudi slikali pred znamenito «Loggia del Lionello».

★ Za prvega predsednika Demokratske ljudske republike Alžirije je bil v nedeljo izvoljen Ben Bela, dosedanji premier alžirske vlade. Ze do prvih popoldanskih ur je volilo nad 80 odstotkov skupnega števila vpisanih volivcev. Ben Bela je bil edini kandidat Fronte narodne osvoboditve. Glasovanje je povsod potekalo v najlepšem miru in redu.

PO TREH LETIH

V Tipani še ne deluje komun

Župan kljub nezaupnici ostal na svojem mestu

Na željo javnega mnenja smo morali v zadnjem času večkrat pisati o več ali manj »tajnih zadevah« občinjske uprave v Tipani. V zadnjem našem članku smo poročali javnosti o dejanskem stanju krize, ki je nastala v samem občinskem odboru, kjer so odborniki spoznali, da jim je nemogoče izvesti kakršnokoli zdravo pobudo. Zato so se čutili prikrasani v svojih pravicah in so predložili »resolucijo o nezaupnici« županu ter zahtevali njegov takojšnji odstop. Toda zgodilo se je nekaj neverjetnega, kar je v nasprotju z običajem: čeprav je bil v odločni manjšini (štiri glase za in deset proti), župan ni hotel podati ostavke in je vztrajal na svojem mestu.

Ne bomo na tem mestu ponavljali zgodovine razvoja občinske uprave v Tipani — v bistvu gre za tri leta nedelavnosti ali skoraj nepretrganega osebnega delovanja župana — ter se hočemo omejiti samo na poročilo in na opis dogodkov zadnjih dni, ki so tesno povezani z usodo občinske

uprave. Ti dogodki ne predstavljajo samo posebnega poglavja ampak osvetlujejo tudi sisteme, ki niso povsem pravilni in ki se uporabljajo za reševanje krize, ki je bila na osnovi stalnih nesporazumov, kateri so pripeljali do triletnega zastoja v delovanju izvršnih organov občine.

Preden pa bomo prešli k nekaterim ugotovitvam, smatramo za potrebno, da vse prebivalstvo tipanske občine seznanimo z vsebino »resolucije o nezaupnici«, ki jo zgoraj omenjamo. Ta resolucija se glasi takole:

Gospodom svetovalcem komunale Tipana!

Podpisani komunalni asesorji se čutimo dolžni abvestiti komunalni svet o sledečem:

Pod sedanjo administracijo smo žal ugotovili, da se zaradi nedejavnosti župana komunalna vprašanja ne razpravljajo in ne rešujejo z agilnostjo in dinamičnostjo, kot jih zahtevajo sedanje nujne potrebe.

Pritožujemo se zoper njegovo nezanimanje za ureditev mnogih

važnih vprašanj, ob katerih je prizadetih več frakcij. Opozarjamo, da je ob vprašanju graditve ceste Prosnid-Platišče in ob vprašanju ustanovitve poštinih uradov v dveh frakcijah župan prepredil, da bi se ugodno in pravočasno rešile že vložene vloge ter da je podvzel mere, ki v nedogled zavlačujejo njihovo rešitev. Opozarjamo, da kljub ponovnim priporočilom in sklepom sveta, družinska doklada (pro-capite) je v centru nižja kot v najbolj siromašnih frakcijah in da župan ni podvzel potrebnih ukrepov za pravično ureditev te zadeve. Ne moremo ugotoviti, če takšno zadržanje župana zavisi od nesposobnosti in nepravilnosti ali pa da je postopal naravnost pod vplivom ljudi izven komunalne administracije. Pripominjamo pa, da se za center zelo skrbno zanima. Drži, da je v tem obdobju administracije samo center užival mnogo pomoči in razne olajšave kot so vzpostavitev novih avtobusnih služb, brezplačen prevoz za učence profesionalnih šol, dodelitev sredstev za zgraditev poljskih cest, dopolnitev vodovodnega omrežja, prekritje potoka Gorgon itd.

Informiramo vas, da se župan ne posvetuje z asesorji, ki bi morali biti njegovi glavni sodelavci in da v nekaterih primerih obrazlaga probleme neobjektivno, pri čemer obide resnico.

Priporočamo svetu, da se seznanj s stanjem sedanje situacije v komunu in ugotovi, da župan kljub zaupnici, ki mu je bila izrečena ob soglasni izvolitvi s strani svetovalcev, ni izpolnil svojih nalog in jih s tem razočaral.

Z ozirom na to, da sedanje razmere zavlačujejo izvršitev mnogih neodložljivih problemov, ob katerih so prizadete frakcije in v cilju, da se prekine z administrativnim mrtvilom, vabimo svet, da razpravlja in sklepa o sledečem predlogu.

Na osnovi poročila komunskega odbora (giunte) o nezainteresiranosti župana za krajevne zadeve in ob ugotovitvi, da to zavlačuje pričakovano izvršitev potrebnih in nujnih del javne koristi je komunalni svet prišel do zaključka, da se takšne situacije ne more več tolerirati in ker je mnenja, da se mora vodji administracije odvzeti zaupnico, vabi župana, da odloži sprejeti mandat.

Podpisani:

Tomasino Fortunato
Luigi Sedola
Bombardier Beniamino

Vprašujemo se, kako je mogel ostati na svojem mestu župan iz Tipane, če so odborniki, ki so njegovi neposredni sodelavci, bili odločno proti temu? Na kakšne tajne sile, na kakšne »papavere« se je lahko župan naslonil, da mu ni bilo treba zapustiti stolčka? O tem so se spraševali vsi dobromisleči in vsi tisti, ki bi radi jasno videli v občinske zadeve, katere se tičejo vseh občanov.

Župana, ki morda je kristjan, toda je v tem primeru prav gotovo malo demokratičen, se zdi da so »rešile« med drugim, po mnenju iz verodostojnega vira, neke zunanje sile ali točneje ljudje iz strankinega vodstva. Dejstvo pa je, da so na en ali drugi

način, s pritiski ali brez njih, na nekem sestanku krajevne kršćanske demokracije, vsaj formalno zopet napravili mir v družini.

Vsekakor so občinske zadeve na žalost ostale v takem stanju, kot prej in splošne pritožbe, zlasti od strani revnega ljudstva, se niso zmanjšale ampak so vedno večje, vključno nedvomnemu prizadevanju določenih krogov, ki naj bi prispevali k prenehanju »hladne vojne« in k ustvaritvi »miroljubne koeksistence« med županom in odborniki.

Iz Nadiške doline

Pretekli mesec avgust je bil, v nasprotju kot v prejšnjih letih, vse prej kot vroč in miren. Dejansko smo imeli po vsej Furlaniji, ter v Alpah in alpskem predgorju še posebno, nalive, neurja in majhne zračne vrtince, ki so jih spremljale tudi strele. Te so povzročile požare in nekaj žrtev. Imeli smo tudi točo, ki je bila močna zlasti dne 28. in 29. avgusta.

Prišlo je tudi do številnih zemeljskih usadov, ki so po raznih krajih povzročili prekinitev prometa na cestah. Več vasi je na ta način ostalo popolnoma odrezanih. Tudi elektrovi in telefonske napeljave so bili prekinjeni.

Od vseh je bil neurjem najbolj izpostavljen predel okrog Nadiše in po bližnjih dolinah je bila škoda največja ter je tudi toča povzročila veliko škodo na poljskih pridelkih.

Ko je bila zemlja že do kraja razmočena, je prišlo do zemeljskih plazov in usadov v občinah Grmek, Sovodnje, Dreka in Srednje ter še po nekaterih drugih manjših zaselkih in na mnogih krajih je bila cesta prekinjena. Omenimo naj, da je bil na cesti proti Klodiču nek avto prišel med kupe kamenja in zemlje; na

srečo šofer ni bil ranjen vendar ga je stalo mnogo truda preden se je lahko izkobilacal iz razbitega vozila in prišel peš v Klodič.

Cesta iz Seuc do Topolovega je bila tudi prekinjena, ker je bilo cestišče zasuto s kamenjem, skalovjem in zemljo in tako je bila pretrgana prometna povezava teh vasi s Klodičem. Cesta ki vodi v Placac in Kanalec je bila prav tako na več mestih prekinjena zaradi skalovja, ki jo je zasulo in zaradi dreves, ki so padla nanjo, ko sta jih izruvala neurje in vihar. Ista usoda je zadela tudi cesto Ljesa-Grmek.

V Dreki so plazovi izolirali vasi Laze in Klobučarji in tudi vasi Trinko so grozili zemeljski usadi. Brišče in Strmica v občini Sovodnje sta bili tudi izolirani zaradi usadov, ki so prekinili cesto na več mestih. Neurje pa je povzročilo še mnogo druge škode. Vsekakor pa je bil v tem oziru najslabši zaselek Mašeri, kjer je plazovje zasulo vse poti. Precej škode na cestah so imeli tudi na področju občine Srednje. Povsod so reke zelo narasle in na nekaterih mestih je prišlo celo do poplave bližnjega polja, ko je voda prestopila bregove.

Iz Terske doline

Kmetijsko in gozdno ministrstvo je z nedavnim odlokom dodelilo prispevek 7.727.000 Lir za poljsko pot v Rio Maleščak.

Na ta način bo mogoče izvesti določeno zemljiško izboljšavo ker gre ta pot v dolino Maleščak in sicer sredi travnikov in gozdov, do katerih je bilo doslej mogoče iti samo s košem na hrbtu.

Prav bi bilo, da bi se po novi cesti končno lahko prevažalo seno in les tudi z modernimi prometnimi vozili, ki so dandanes na razpolago, kar bi močno olajšalo dosedanja trud gorjanov in odstranilo nevarnost, kateri so bili do sedaj izpostavljeni.

DOBRODOŠLI GOSTJE

Zadnja etapa turistične turneje mest dvojčkov Vienne, Francija, in Neath, Anglija, je imela svoj vesel zaključek v Centi, v veliki dvorani hotela Verzan, kjer je mandolinistična skupina »Tita Marzuttini« po vodstvom dirigenta Prenna razveselila prisotne z uspešnim koncertom.

V raznih priložnostnih govorih so ob tej priliki poveljevali bratstvo med narodi in mir. Od stra-

ni oblasti in predstavnikov raznih ustanov in združenj so poklonili vodjem gostov lep umetniški krožnik, ki je predstavljal razvaline »Ciscielat« in xilografijo »Pignarul« grmada s posvetilom. Preostalih iz skupine gostov pa so darovali album z lepimi cente in nekaj izvodov posebne skenike Resije posvečene »Trem Kraljem«.

Francozinja Annie Reval in Anglež Gerald Betts so se zahvalili za lepo in bratsko gostoljubje in za prijetna darila. Vso svečanost so zaključili s koncertom mandolinističnega krožka in ponovnimi napitnicami za bratstvo in mir med vsemi narodi sveta.

AHTEN

UREDITEV VODOVGA

Po zasluzi intervencije tehnikov vodovodnega konzorcija iz Fojane in z pomočjo specializiranih delavcev je bilo omogočeno da so tekom enega tedna dovršili potrebna popravila pri občinskem vodovodu na področju vasi Rakluž in Partistagno v Ahtenski občini ter tako odpravili izgubo vode o kateri so se pritoževali strošniki.

OBČINSKEMU ODBORU V TIPANI

JASNA RESOLUCIJA

Občinski svetovalec Vojmir Tedoldi je bil te dni zaprosen, naj predloži odboru v Tipani nasladnjo resolucijo:

Podpisani Občinski svetovalec se v imenu in interesu občanov obrača na občinski odbor, da bi izvedel o njegovih namerah glede nujnih problemov, ki zanimajo vse občanarje; ti problemi so naslednji:

1) Gradnja cestnega odseka Prosnid-Platišče, s katerim bi poskrbeli za primerno povezavo Prosnida z ostalim občinskim področjem;

2) Gradnja cestnega odseka Prosnid- Most čez Nadižo in primerno popravilo istega mostu, da bi lahko služil tudi za prehod avtomobilov;

3) Ker se na tem področju stalno izboljšuje turističen razvoj, bi bilo treba poskrbeti za preložitve mejnega prehoda na Mostu čez Nadižo iz druge v prvo kategorijo, da bi tako omogočili prehod meje v obeh smereh tudi tistim, ki imajo potni list;

4) Gradnja kanalizacije in primerna ureditev cest in poti v Platiščah;

5) Ureditev trga pred cerkvijo na Brezjah, da bi tako omogočili kretanje avtomobilov ter primerno razširiti dohodno cesto v vas;

6) Podvzeti ukrepe, da bi autobus Platišče-Tipana-Videm tako pri prihodu kot pri odhodu šel skozi izolirano in zapostavljeno vas Brezje;

7) V Tipani, središču občine, je treba pokriti potok Gorgon in to iz zdravstvenih ozirov, pa tudi zato da se ustvari dovolj prostora za primeren trg, ki ga Tipana doslej pogrreša; ugotavljamo, da je to edino občinsko središče v naši pokrajini, ki nima primerne trga, na katerem bi se lahko obračala težka vozila (autobusi, težki tovorniki in cisterne), kakor tudi lažja vozila; prav tako manjka prostor za ureditev parkirnega prostora, pa čeprav zelo omejenega.

8) Urgirati je treba, da bi se autobusna proga Videm-Neme-Viskorša, speljala skozi Karnahito, s čemer bi omogočili tamkajšnjemu prebivalstvu, da bi se rešilo sedanje izolacije; izboljšati bi bilo treba tudi napeljavo že obstoječega vodovoda;

9) odpreti je treba dva poštna urada: enega v Viskorši in enega v Prosnidu;

10) brezplačen prevoz učencev iz vseh vasi do srednjih in strokovnih šol v Tarčentu in Nemah;

11) ureditev ceste Debelež — Viskorša — Prišaka zlasti na najbolj nevarnih mestih in še posebno v strmen klancu pri Lazah, kjer bi bilo treba zgraditi trdno ograjo;

12) upoštevajoč, da se celotno ozemlje občine Tipana nahaja na področju, ki je med najbolj pasivnimi in oddaljenimi od večjih prometnih cest, se zahteva otvoritev strokovne šole v Tipani, v kateri bi dobili potreben tehnično praktičen pouk vsi učenci te občine. Isto velja za nižjo srednjo šolo, tudi če število prebivalstva, zaradi velikega izseljevanja vsled pomankanja dela, ne dosega več, kot v bližnji preteklosti, določeno število (tri tisoč ljudi) da bi lahko imeli pravico do take srednje šole.

V pričakovanju, da bo sprejeta in v celoti upoštevana ta interpelacija, ter da bodo o vseh njenih točkah razpravljali v občinskem svetu, podpisani pozdravlja z vsem spoštovanjem.

Vojaška strelišča in vojaške služnosti

Vojaška strelišča, ki že nekaj let obstajajo v nadiških dolinah, niso več nobena tajnost; vsako toliko prihajajo na ta strelišča vojaški oddelki, ki morajo, kakor je logično, dopolniti svojo vojaško izobrazbo z vajami v streljanju.

Vojaške potrebe so vsekakor izven diskusije, vendar je dejstvo, da se kmetje v tistih krajih, kjer obstajajo taka strelišča, pritožujejo in niso prav nič navdušeni zaradi njih. Tako se je zgodilo, da je v preteklem avgustu, potem ko so organizirali posebno javno zborovanje, odšlo nekaj stotin kmetov, z ženami in otroki, v pohodu v Čedad, da bi pritegnili pozornost pristojnih oblasti in dosegli, da se odstranijo iz njihovih dolin taka strelišča, katere po splošnem mnenju predstavljajo negativni element pri razvoju kmetijstva, ki je podlaga vsega krajevnega gospodarstva.

Delegacija kmetov, ki so jo vodili parlamentarci, ter politični in sindikalni predstavniki, je naletela v Čedadu na zaprta vrata. Na županstvu so našli samo podžupana gen. Oliverija, ki se je zaman trudil, da bi našel župana, s katerim je želela govoriti delegacija, da bi poslušal njene zahteve.

Množica kmetov, ki je več kot eno uro potrpežljivo čakala pod balkoni županstva v Čedadu, je končno spoznala, da čaka zaman ter je z glasnimi protesti dala duška svojemu nezadovoljstvu. V bistvu so kmetje ugotovili naslednje:

«kadar KD rabi naše glasove, pošilja svoje predstavnike kar na naše domove, sedaj, pa, ko prosimo za pomoč, nas pošiljajo k vragu...»

Kdor je pristojen je samo indi-

rekino, potem ko mu je končno postala jasna vsa situacija, stopil v stik s poveljstvom vojaškega prezidija, ki je takoj obvestilo prizadete kmete, da so vojaške vaje, ki se sedaj vršijo «zadnje katere se vršijo na tem področju» in da bo popoldne nek plačilni častnik razdelil 300.000 lir in nekaj čez na račun delne odškodnine za škodo, ki so jo v zadnjih mesecih povzročili na področju okrog Ažle. Pristojni predstavnik oblasti je tudi obljubil, da bodo to vprašanje proučili v Rimu ter je izrazil tudi pripravljenost, da bo čez nekaj dni sprejel delegacijo kmetov v Čedadu, kar se je potem dejansko tudi zgodilo.

V teoriji bi lahko rekli, da je imela demonstracija kmetov nesrečnih nadiških dolin nekaj konkretni uspeh, pa čeprav si le malo kateri dela utvare o bodočem razvoju tega vprašanja.

Se razume, da se vsi več ali manj zavedajo, v okviru zakonitosti nalog, ki so zaupane republiški vojski, vendar pa borba za doseg postavljenih ciljev ne sme prenehati.

Pri tem ne smemo pozabiti, da

je poleg nadiških dolin še kar polovico Furlanije preplavljene z vojaškimi vozili in napravami, ki puščajo za seboj razdejanje, nevarnosti in včasih tudi nerazstreljeno municijo, kar je vzrok, da pride pogostoma tudi do nesreč.

Pravtako moramo priznati, da imajo prav kmetje nadiških dolin, kadar trdijo da je odškodnina, ki so jo doslej vojaške oblasti določile kot povračilo za storjeno škodo, prav smešno nizka v primeri z napravljeno škodo.

Zato je potrebno, če se hoče preprečiti nadaljnjo škodo na njihovem polju in nadaljnji beg z zemlje, da se upošteva zahteva kmetov in da se politične oblasti in vlada obvežejo, da bodo preložili strelišča na drugo področje, ki ga bodo razlastili, kar je pred časom predlagala tudi pokrajinska uprava v Vidmu. Odločen odpor kmetov naj bi imel svoj zaključek samo s popolno ali vsaj delno ukinitvijo vojaških služnosti — ki bi morale med drugim in današnji dobi atomskih bomb predstavljati pravi absurd in nesmisel — ker take služnosti predstavljajo največjo oviro za gospodarski preporod številnih krajev.

OB MEJI

Hudo neurje s točo na Tolminskem

Prizadete so livške vasi, del Idskega, Kamnega, Solca, Lib ušnje, Vrsno in Krn. — Skoraj popolnoma uničen pridelek koruze, fižola, sadja in otave — Porušen most na cesti Kobarid—Tolmin pri Ladrh. Velika škoda na cestah Ladra—Vrsno, Vrsno—Krn, Žaga—Učaja, Soča—Lepena, Idsko—LivekAvsa, Kamno—Ladra in pretrgana dva vodovoda

Tolminsko sta zadnji čas prizadeli dve neurji. Prvo se je razbesnelo 28. avgusta med 10. in 11. uro popoldne od zapada preko livškega sedla. Zajelo je ožji pas Soške doline in končalo v gorskem svetu vzhodno od vasi Krn. Začelo se je s suho točo, katere posamezna zrna so dosegala celo debelost oreha. Toče je bilo toliko, da je bilo na primer livško območje še pozno popoldne belo, kot bi zapadel sneg. Pridelek koruze je skoraj popolnoma uničen, prav tako pa tudi pridelek fižola, otava in sadje. Kar je sadja ostalo še na drevju, je tako otolčeno, da so strokovnjaki svetovali, naj bi ga kmetje obrali in porabili za žganjekuho ali sadjevec. Podobno stanje je v celem pasu, ki ga je zajela toča.

Se večjo škodo je napravilo neurje 5. septembra med 3. in 5. uro popoldne. Zajelo je Bovško in Kobariško skoraj do Tolmina. Lilo je, kot bi se utrgal oblak. Hudourniki so naglo naraščali in odnašali vse, kar jim je bilo napoti. Največ škodo so utrpele ceste, mostovi in vodovodi.

VAS KRN BREZ ZVEZE S SVETOM

Najhuje je prizadeta cesta Vrsno—Krn, dolga 4,5 km. Na tej cesti je razbesnela voda odnesla pet ali šest mostov, tako da je zdaj ta vas brez zveze s svetom. Vaščani so za silo uredili obhode na prekinjenih delih ceste, da se vsaj po peš poti oskrbujejo s hrano in drugim z Vrsnega. Na tej cesti je voda odnesla več podpornih zidov ali pa je nanesla nanjo grušč. S ceste in odtokov bo potrebno spraviti več kot 1000 kubikov materiala. Na dober kilometer dolgem odseku te ceste je voda odnesla celoten gornji ustroj cestišča. Samo za ureditev te ceste bopotrebnih blizu 9 milijonov dinarjev.

Le malo boljše je cesta Ladra—Vrsno. Hudournik je z nje od-

nesel tri mostove ter pretrgal in zamašil vodovod pod svojo strugo, ki dovaja vodo Ladrh. Prav tako je pretrgal vodovod za Kamno hudournik Srnjak. Pri Libušnjah je voda, ki je drla po cesti kot potok, odnesla 2800 kubičnih metrov gornjega sloja ceste. Stroške popravila te ceste ocenjujejo na blizu 6 milijonov dinarjev.

Vrsnim. V Selcah je odnesla tudi kakih 100m poti, vtem ko je nanesla na cesto in travnik nad 300 kubikov materiala. Tudi pri in travnik kakih 500 kubikov gruč. Kamnem je nanesena na cesto

Prav tako je odnesla voda gornji sloj kolovoza med Selcami in šča.

BARAKE IN RASIZEM

Eden izmed problemov, ki je vedno zanimal naše emigrante je bil problem stanovanja. Posebno v Nemčiji, v Belgiji in tudi v drugih evropskih državah so bili in so še danes primorani bivati v zasilnih stanovanjih, ki so skoro primitivna, in ki so posebno v Zapadni Nemčiji sestavljeni iz nezdravih barak, ki nas spominjajo na nacistične lagerje.

Vemo da ima problem stanovanja za emigranta veliko važnost. Stanovanje je kraj kamor se emigrant vrne po dolgem delovnem dnevu in le tu si lahko ustvari košček domače zemlje. Posebno je to občutljivo za delavca, ki se v tujino izseli s celo svojo družino.

Se vedno prihajajo na razne italijanske konzulate v tujini pritožbe zaradi nezdravih stanovanj. Borba proti barakam se nadaljuje in v gotovih slučajih je tudi doživela uspeh. Obstojajo pa

KRATKE DOMAČE NOVICE

ČE DAD
POVRATEK IZ POČITNIŠKIH KOLONIJ

V Čedad se je vrnila zadnja skupina otrok, ki so bili v gorski počitniški koloniji v Cepletišču, ki jo je organiziral šolski patronat skupaj z ECA iz Čedada.

S tem je bil zaključen poletni cikel počitniških kolonij, s katerimi so se letos okoristili številni čedadski otroci.

MANIFESTACIJA LETALSKIH MODELOV

Moški rekreativci v Čedadu je organiziral na obširnem športnem igrišču pri tem zavodu manifestacijo z letalskimi modeli s sodelovanjem Aeromodelističnega kluba iz Vidna. Manifestacija je prav lepo uspela.

Največje zanimanje so vzbudili poskusi z nekaterimi novimi modeli in pa miniaturna letalska bitka.

SOVODNJE V PREPIRU JE BIL RANJEN

Zaradi rane na levem ušesu je moral po pomoč v civilno bolnišnico v Čedadu 27-letni Mario Battistig iz Sovodenj. Dežurnemu zdravniku, ki je izjavil da bo ozdravel v 8 dneh če ne bo prišlo do komplikacij, je Battistig izjavil, da ga je razpraskala neka sovaščanka, ki se je razkačila prepiru, ki je nastal med njima zaradi neke malenkosti.

NEME

V Nemah je prav lepo uspela tradicionalna šagra v čast Marije Device Bandimjice, ki jo že nekaj stoletij nad vse slovesno praznujejo v tem kraju.

Kot vsako leto je na tisoče vernikov prišlo molit k čudodelni Devici in stari in značilni cerkvi na robu vasi, v senci stoletnih lip, ki tvorijo veličastno okolje svetišča.

Bogat srečolov so uredili v notranosti nove glavne cerkve, ki še ni dokončana. Domača godba na pihala je imela na predvečer pester koncert. Na velikem travniku pred cerkvico so romarji lahko pokušali najboljša vina iz Ramandola. Zbor iz Cussignacca je pel domače pesmi, ki so jih z zanimanjem poslušali vsi prisotni ter s tem zaključili lepo uspešno slavo.

PRISHEL JE DON JOGNA

Iz Sant Andrata pri Sclaunicu je prišel v Neme novi duhovnik don Ariedo Jogna, ki bo vršil službo pomočnika župnika mons. Lova. Prebivalstvo je duhovnika zelo prisrčno sprejelo s toplimi pozdravi in voščili.

Don Jogna je pel novo mašo pred nekaj meseci v svoji rojstni vasi ter je prišel v Neme, na svoje prvo službeno mesto z ve-

liko vero in željo da bi opravljal dobra dela in si pridobil naklonenost prebivalstva.

DREKA OGLED SKODE

Funkcionarji pokrajinskega kmetijskega nadzorništva in druge oblasti so prišle na ogled, da bi ugotovile škodo, ki jo je povzročilo neurje na polju okrog Dreke v preteklem mesecu avgustu.

Ugotovili so, da je bila v Dreki povzročena škoda večja kot na drugih področjih in obljubili so oškodovancem, da bodo dobili primerno odškodnino.

Omenimo naj, da je po zaslugi takojšnjega posega pokrajinske uprave bilo mogoče v kratkem času ponovno odpreti cesto od Dreke proti Krasu. Skalovje in usade, ki so zasuli cesto, so odstranili s pomočjo močnih modernih strojev.

SOCIALNA RUBRIKA

DRUŽINSKE DOKLADE ZA DELAVCE V NEMČIJI

Za tiste ki gredo na delo v Zahodno Nemčijo je prav, da vedo od kdaj ima izseljenec pravico do družinske doklade, saj je število italijanskih delavcev v tej državi že skoro doseglo 300.000 ljudi.

Družinske doklade v Nemčiji lahko začnejo prejemati od drugega otroka dalje pod pogojem, da dohodnina ne presega 7.200 mark letno. Doklada za drugega otroka znaša po 25 mark, za vsakega nadaljnjega otroka pa po 40 mark. Starostna doba do katere se priznava družinska doklada je 18 let razen v primerih ko gre za vajence.

Prošnjo za priznanje družinskih doklad za otroke je treba predložiti skupaj z družinskim listom, ki ga mora izdati matična občina in s potrdilom o zaslužku, ki ga izda delodajalec (če otroci študirajo je treba priložiti tudi šolsko potrdilo), na Arbeitssamt (Blagajna za družinske doklade) - v tistem kraju kjer je izseljenec zaposlen.

Prošnjo je treba napisati na posebnem obrazcu rumene barve (Antrag auf Zweitkindergeld für ausländische Arbeitnehmer), ki se ga lahko dobi pri delodajalcu ali na delovnem uradu (Arbeitssamt). Družinske doklade izplačujejo vsaka dva meseca.

PENZIJE GOSPODINJAM

Kakor so nam pripovedovali ljudje od socialnega zavarovanja, bi moralo biti pri nas precej gospodinj, ki imajo pravico do penzije.

Od 15. oktobra naprej bo lahko mogoče delati prošnje na posebnih modulih na INPS. Kdor je že do zdaj vložil prošnje, ne velja in je škoda za papir in lire, ki jih je za to potrošil.

V našem listu bomo javili točno pogoje, rekvizite za tiste naše gospodinje (casalinghe). Ni jih malo. Penzije ne bodo velike, vendar boljše kot nič, vsaj za najbolj potrebne stvari pa le bo.

TISTIM KI ODHAJAO V AVSTRALIJO

Podvizamo se obvestiti prizadete, da obstajajo, po novicah ki prihajajo iz Avstralije, v tem delu sveta znatne težave kar se tiče priznanja strokovnih kvalifikacij naših izseljencev.

Zato je prav če tisti, ki se nameravajo izseliti v Avstralijo, odnesejo s seboj čim večjo dokumentacijo za dokaz svoje strokovne usposobljenosti, svoje specializacije in po možnosti tudi «delavsko knjižico», iz katere mora biti razvidno vsaj tri leta vajeništva in dve leti strokovne kvalifikacije.

★ Šef indijske delegacije na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN gospa Lakšmi Pandit je izjavila, da bo Indija še naprej podpirala sprejem LR Kitajske v OZN, čeprav obstaja nevarnost glede napada kitajskih čet na Indijo. Poudarila je, da je to načelno vprašanje in nima zveze z odnosi med New Delhijem in Pekinom.

★ Zahodnonemški kancler Adenauer bo jutri preživel oddih na gradu francoskega predsednika de Gaulle. Adenauer je želel, da bi se enkrat srečal s predsednikom de Gaulle, preden se bo 15. oktobra umaknil iz političnega življenja.

★ Med 9. in 14. septembrom so bili skupni manevri, v katerih so sodelovale vojaške enote Poljske, Sovjetske zveze, Českoslovaške in Vzhodne Nemčije. Manevri so bili v južni Nemčiji v okviru skupnega programa oborožitve sil držav, podpisnic Varšavskega pakta.

★ Zaradi močne atomske eksplozije, ki so jo v petek opravili v puščavi Nevade v ZDA, se je področje mesta Las Vegasa, ki je 140 km oddaljeno od kraja eksplozije, treslo celotno četrto ure. Potres je povzročila podzemna atomska eksplozija.

★ Južnovietnamski nadškof Ngo Dinh Thuc, brat južnovietnamskega diktatorja Din Diema je odpotoval iz New Yorka, ne da bi ga sprejel kardinal Spellman. Ko je prejel povelje skozi Rim, ga tudi papež Pavel VI ni hotel sprejeti v avdience.

★ Združene države Amerike so zmanjšale svoje vojaške enote v Zahodni Nemčiji za 22.300 vojakov. Vojaške sile so zmanjšali postopoma, največ pa so jih umaknili zadnje mesece. Pričakujejo, da bodo pred koncem leta umaknili iz Zahodnega Berlina še okrog 4000 ameriških vojakov.

★ Italijanske vlada je sklenila, da bo organizirala vsedrjavno proslavo 20-letnice italijanskega odporiškega gibanja proti nacizmu in fašizmu. Vlada bo imenovala poseben odbor, ki bo skrbel, da bo proslava dobila čim širši obseg in pomen. Ta sklep je sprejela vlada na predlog delegacije bivših italijanskih partizanov.

★ Prejšnji teden je bil v New Delhiju «nacionalni pohod» sto tisoč ljudi, ki ga je predložila indijski parlamentu. Indijska partija namreč zahteva od vlade, naj sprejme ukrepe proti podražitvi osnovnih živil in zvišanju davkov, naj nacionalizira bistvene in strateške sektorje gospodarstva in naj začne boj proti korupciji.

DA TRE ANNI NON FUNZIONA A TAIPANA l'Amministrazione Comunale

In precedenza, a varie riprese, sollecitati dall'opinione pubblica, abbiamo dovuto occuparci delle « cose », più o meno « segrete », dell'Amministrazione comunale di Taipana. L'ultimo nostro intervento rendeva di pubblica ragione la vera situazione di crisi creatasi nel seno stesso della Giunta in quanto gli Assessori, visti bloccare ogni loro sana iniziativa, e perciò menomati nelle loro prerogative, presentarono una « mozione di sfiducia » nei riguardi del Sindaco chiedendone le immediate dimissioni; ma, fatto incredibile e contrario alle consuetudini, pur essendo stato posto in netta minoranza (quattro voti favorevoli e dieci contrari), il Sindaco rifiutava di dimettersi e rimaneva imperterrito al proprio posto.

Cra non staremo qui a rifare la storia viva dell'Amministrazione del Comune di Taipana — sostanzialmente una storia di tre anni di inattività o meglio di quasi costante funzionalità personale da parte del Sindaco — ma ci limiteremo a riferire ed a rilevare gli avvenimenti di questi ultimi giorni strettamente legati alle vicende dell'Amministrazione comunale; avvenimenti, del resto, che non solo fanno capitolare a sé ma che pongono in luce dei sistemi non veramente ortodossi tendenti a risolvere la crisi che fu alla base dei continui disaccordi che in sostanza portarono virtualmente alla triennale paralisi degli organi esecutivi del Comune.

Prima, però, di passare alle considerazioni, è bene che la popolazione tutta del Comune di Taipana prenda conoscenza della « mozione di sfiducia » cui sopra si è accennato. Eccone il testo nella sua integrità:

Taipana, il 8 giugno 1963

Ai signori Consiglieri del Comune di
TAIPANA

I sottoscritti assessori municipali ritengono doveroso informare il Consiglio Comunale di quanto segue:

Durante la vigente amministrazione hanno constatato con rammarico che i problemi comunali, per l'inerzia del Sindaco, non vengono trattati e risolti con la tempestività ed il dinamismo richiesti dalle esigenze attuali.

Lamentano il Suo scarso interesse per la soluzione di innumerevoli ed importanti problemi riguardanti le frazioni. Ricordano che in alcuni casi, come per la strada Prosenicco-Platischis e l'istituzione di ricevitorie postali in due frazioni, ha impedito la favorevole e rapida soluzione di pratiche già avviate ed ha intrapreso iniziative a ritardarne indefinitamente la soluzione.

Osservano che, nonostante le loro ripetute prese di posizione e le raccomandazioni del Consiglio, l'imposta di famiglia pro-capite nel capoluogo è inferiore a quella delle frazioni più disagiate e che il Sindaco non ha cercato di porvi rimedio.

Non possono precisare se il comportamento del Sindaco sia dovuto ad incompetenza ovvero a scorrettezza, o se addirittura sia influenzato da persone estranee all'Amministrazione Comunale. Fanno notare però che per il capoluogo il Suo interessamento è costante e solerte. Infatti solo il capoluogo in questo periodo di amministrazione ha beneficiato di innumerevoli contributi e di agevolazioni varie

come l'istituzione di nuovi servizi di autocorriera, il trasporto gratuito di alunni alle scuole professionali, l'assegnazione di fondi per la costruzione di strade interpoderali, il completamento della rete di distribuzione dell'acquedotto, la copertura del Rio Gorgons, ecc.

Informano che il Sindaco non si consulta con gli Assessori, che sono i suoi principali collaboratori, ma in alcuni casi addirittura illustra i problemi sviando la verità.

Invitano il Consiglio a prendere atto di questo stato di cose ed a considerare che il Sindaco, nonostante la fiducia dimostrata dai Consiglieri che unanimemente l'hanno eletto, non ha risposto alla loro aspettativa.

Pertanto, considerato che l'attuale stato di cose procrastina la soluzione di numerosi ed indifferibili problemi riguardanti le frazioni, per por fine all'immobilismo amministrativo, invitano il Consiglio a discutere ed a deliberare sulla seguente mozione:

IL CONSIGLIO COMUNALE

Udita la relazione della Giunta Municipale sullo scarso interessamento del Sindaco ai problemi locali;

Freso atto che ciò ritarda notevolmente l'auspicata soluzione di necessari ed urgenti lavori di utilità pubblica;

Considerato che la presente situazione non può essere più tollerata;

Ritenuto di dover ritirare la fiducia posta sul Capo dell'Amministrazione;

invita il Sindaco a declinare il mandato ricevuto.

f.to: Tomaso Fortunato
Sedola Luigi
Bombardier Beniamino

Ma come ha potuto rimanere in carica il Sindaco di Taipana se la stessa Giunta, che è quanto dire i suoi più diretti collaboratori, non ne voleva assolutamente sapere? Su quali forze occulte, su quali « papaveri » ha potuto contare il Sindaco per non abbandonare il suo cadreggino?

E' quanto si andavano chiedendo i benpensanti e tutti coloro che volevano vederci chiaro nelle faccende del Comune, vale a dire nella casa di tutti.

A « salvare » il Sindaco, forse cristiano ma sicuramente in questo caso poco democratico, sembra, tra l'altro, secondo voci attendibili, che ci siano state forze esterne e più precisamente di scuderia.

Ma fatto si è che, in un modo o nell'altro, con pressioni o meno, durante una riunione della Democrazia Cristiana locale, è stata, almeno formalmente, riportata la pace in famiglia.

Ad ogni modo, malgrado il quasi certo affannarsi di certi ambienti che avrebbero contribuito a far cessare la « guerra fredda » e a creare la « coesistenza pacifica » tra Sindaco e Assessori, le cose al Comune sono purtroppo rimaste al punto di prima ed i lagni generali, specie da parte della povera gente, anziché diminuire vanno aumentando.

NOTIZIARIO DEGLI EMIGRANTI

GLI EMIGRANTI DEVONO UNIRSI

Malgrado l'atteggiamento, nella maggior parte dei casi, ospitale e fraterno anche nel Belgio ogni qual tratto spuntano misure discriminatorie e di tale sensibilità per la coscienza degli emigranti da provocare immediate e vive reazioni.

Infatti i casi di discriminazione, così come nella Germania Occidentale e nella Svizzera come anche in altri Paesi, non mancano; e sono casi frequentemente scandalosi. E non pare fuori di luogo in questa condizione parlare di « libera circolazione della mano d'opera? ».

Spesso occupati nei lavori duri, i nostri emigranti, per fronteggiare i provvedimenti discriminatori, devono comprendere la necessità di integrarsi, di lottare uniti ai lavoratori belgi per essere considerati da tutti da pari a pari. L'uguaglianza non vuol dire solo parità di salari ma anche condizioni di alloggio decenti,

condizioni di vita sociale, di possibilità di sviluppo, di integrazione nella società nella quale sono chiamati a vivere.

PER I LAVORATORI RIMPATRIATI

Si avverte che le autorità belghe ed italiane, in rapporto al progetto di legge relativo alle malattie professionali e la sua incidenza sulla sorte dei minatori che hanno già abbandonato la miniera, presentato al Parlamento belga per la discussione, stanno brigando affinché detta nuova legge sia applicabile anche ai lavoratori rimpatriati che sono in condizioni di poter far valere i loro diritti in Belgio di fronte alle nuove disposizioni.

QUANTI HANNO EMIGRATO NEGLI STATI UNITI

Dai dati pubblicati nella relazione annuale del Servizio Statistico americano di immigrazione, si rileva che dal 1920 al 1961 risultano immigrati negli Stati Uniti d'America 4.981.231 italiani di cui 201.298 negli ultimi dieci anni.

Nel biennio 1960-61 sono state ammesse permanentemente negli Stati Uniti 20.652 persone nate in Italia dalle quali 5.817 in quota e 14.835 fuori quota. Il maggior numero di italiani risulta nello Stato di New York (89.815) ed il numero minore nello Stato di Michigan (8.927). Nell'ultimo decennio hanno ottenuto la cittadinanza americana 114.597 italiani di cui 18.365 nel solo anno 1961.

DELAUCEM KI SO SE VRNILI DOMOV

Obveščamo da so belgijske in italijanske oblasti, v skladu z zakonskim osnutkom glede na profesionalne bolezni in na njihov vpliv na položaj rudarjev, ki so že zapustili rudnike, predložili to zvezo v belgijskem parlamentu v razpravo in se že brigajo, da bi novi zakon aplicirali tudi pri delavcih, ki so jih že poslali domov, ter so v položaju, da lahko uveljavijo svoje pravice v Belgiji v okviru novih določil.

Alla Giunta di Taipana

MOZIONE DI UN CONSIGLIERE

Il Consigliere comunale Tedoldi è stato in questi giorni sollecitato a rimettere alla Giunta di Taipana la mozione che segue:

All'On. GIUNTA COMUNALE

di

TAIPANA

Il sottoscritto Consigliere comunale, a nome e nell'interesse della popolazione, si prega interpellare codesta On. Giunta per conoscerne i propositi in merito ai problemi di carattere urgente che stanno a cuore a tutti gli amministratori, e precisamente:

- 1) Costruzione tronco strada Prosenicco-Platischis in modo da permettere un conveniente collegamento di Prosenicco con l'intero territorio comunale;
- 2) Costruzione tronco strada Prosenicco-Ponte sul Natisone nonchè adeguata riparazione del ponte stesso onde permettere anche il passaggio agli autoveicoli;
- 3) Dato il continuo migliorarsi nella zona dello sviluppo turistico, adoprarsi per trasformare il valico di confine del Ponte sul Natisone dalla seconda alla prima categoria onde facilitare il passaggio nei due sensi anche a coloro che sono muniti di passaporto;
- 4) Costruzione della fognatura nonchè adeguata sistemazione delle vie a Platischis;
- 5) Sistemazione a Montemaggiore del piazzale antistante la chiesa onde permettere possibilità di manovra alle macchine e adeguato allargamento della via di accesso all'abitato;
- 6) Fare in modo che l'autocorriera Platischis-Taipana-Udine tocchi sia nell'andata che nel ritorno la isolata e disagiata frazione di Montemaggiore;
- 7) Copertura a Taipana capoluogo del rio Gorgons sia per ragioni di carattere igienico che per crearvi uno spiazzo sufficiente a dar vita a una piazza, di cui Taipana manca completamente; ed è l'unico capoluogo di Comune nella provincia privo di una piazza che permetta la manovra sia agli automezzi pesanti (autocorriere, autotreni e cisterne) che a quelli leggeri, e così dicasi per la mancata possibilità di installarvi un sia pur modesto parcheggio di macchine;
- 8) Sollecitare una deviazione per Cornappo dell'autocorriera Udine-Nimis-Monteaperta, offrendo in tal modo la possibilità alla popolazione di liberarsi finalmente dal proprio isolamento e migliorare le condizioni delle condutture dell'esistente acquedotto;
- 9) Istituzione di due ricevitorie postali: una a Monteaperta ed una a Prosenicco;
- 10) Trasporto gratuito degli alunni da tutte le frazioni alle scuole medie e professionali di Tarcento e Nimis.
- 11) Sistemazione della strada De Bellis-Monteaperta-Prisaka specie nei punti più pericolosi ed in particolare lungo la ripida discesa di Lase, abbondando nella costruzione di solidi parapetti;
- 12) In considerazione che l'intero Comune di Taipana si trova in territorio di per sé ultradepresso oltrechè lontano dalle grandi linee di comunicazione, si chiede l'istituzione a Taipana di una Scuola Professionale nella quale possano trovare adeguata preparazione tecnico-scolastica tutti i ragazzi del Comune; e così dicasi per l'istruzione media inferiore anche se a causa della forte emigrazione, dovuta a mancanza di lavoro, la popolazione non raggiunge più come un tempo non lontano il numero legale (tremila anime) per avere comunque diritto alla creazione di una scuola media.

Certo di vedere accolta ed esaurientemente esaudita e discussa in ogni suo punto dal Consiglio comunale la presente interpellanza, il sottoscritto distintamente saluta.

Luoghi di cura in Slovenia

CATESKE TOPLICE: Reumatismi, malattie di donna; ristabilimento

DOBRNA: Malattie di donna e della circolazione; ristabilimento
DOLENJSKE TOPLICE: Reumatismi, malattie di donna; ristabilimento

LAŠKO: Stabilimento bagni per cure riabilitanti

RIMSKO TOPLICE: Reumatismi, malattie di donna; ristabilimento

ROGASKA SLATINA: Affezioni biliari ed epatiche, degli organi digestivi e dell'assimilazione

SLATINA RADENCI: Affezioni cardiache e dei vasi sanguigni, renali e degli organi digestivi

SMARJESKE TOPLICE: Malattie della circolazione, disturbi vegeto-ormonici

Prezzi ridotti nella bassa stagione

Per informazioni rivolgersi a:

ZVEZA NARAVNIH ZDRAVILISČ SLOVENIJE - CELJE

LO STABILIMENTO DI CURA « RADENSKA SLATINA », RADENCI, nella valle del fiume di Mura sul confine austriaco, 208 m, clima subalpino, aperto tutto l'anno. - **INDICAZIONI:** malattie del cuore e dei vasi sanguigni, malattie dei reni e dei canali urinari, malattie dello stomaco e degli intestini, malattie del fegato e della vescica biliare, malattie del metabolismo.

MEZZI MEDICI-ALI: bagni carbonici naturali, cure con acqua minerale, fisioterapia, dieta, massaggio, ginnastica.

— **ORDINAMENTO:** 9 alberghi (un sanatorio in costruzione), 30 cabine da bagno, sala per le cure con l'acqua minerale, ambulatorio medico, ambulatorio dentario, cucina dietetica, caffè, dancing, piscina sportiva aperta, cinematografo, biblioteca, musica (tutto l'anno), giardini, boschetti, caccia, pesca, passeggiate, gite.

Per informazioni: **TURISTBIRO - Slatina Radenci (Jugoslavia).**

SKOPJE E' NEL CUORE DI TUTTI

Fra le popolazioni slovene raccolti oltre undici milioni - Commovente gara di aiuti per lenire le sofferenze dei colpiti

Non nutrivamo dubbi circa lo slancio di coloro, cui con appelli e circolari ci siamo rivolti affinché, con offerte di varia natura, partecipassero alla commovente gara di aiuti e di solidarietà, estesa a tutto il mondo, e in ciò seguendo il più genuino impulso del cuore, a favore della martoriata città di Skopje spaventosamente rasa al suolo il 26 luglio u.s. dal più tremendo terremoto che la storia della Jugoslavia ricordi.

Nella maggior parte dei casi lo slancio è stato veramente spontaneo, fraterno, commovente. Evidenti, infatti, sono apparsi ovunque i segni di un'alta umanità per lenire le sofferenze dei feriti e dei sopravvissuti e

per contribuire alla ricostruzione della grande e bella città distrutta: una città ricca di storia e di tesori artistici accumulati in ogni tempo, una città pulsante di vita che costituiva l'orgoglio non solo del popolo macedone, così attaccato alla sua splendida e rigogliosa capitale, ma di tutti i popoli della Repubblica Federale Socialista Jugoslava.

Le sottoscrizioni promosse dalla S. K.G.Z. hanno raggiunto finora la somma di oltre undici milioni.

Per quanto riguarda la nostra zona, sono state raccolte soltanto attraverso il nostro giornale, le cifre che riportiamo in altra parte del giornale.